



Remiss av betänkandet Vissa polisfrågor – säkerhet vid förhör samt kränkingsersättning - Blåljusutredningen (SOU 2018:75) (Ju2018/04487/L5)

Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet har genom remiss anmodats att yttra sig i rubricerat ärende. Fakultetsnämnden får härmed lämna följande synpunkter.

1. Säkerhet vid förhör

Betänkandet föreslår att en ny 19 a § införs i polislagen som ger en polisman befogenhet att i samband med ett förhör som hålls i Polismyndighetens eller Säkerhetspolisens lokaler kroppsvisitera förhörspersonen, i den utsträckning som är nödvändig av säkerhetsskäl, för att söka efter vapen eller andra farliga föremål. Om en förhörsperson, som har kallats till ett förhör, vägrar att underkasta sig kroppsvisitation enligt första stycket ska förhörspersonen anses ha underlåtit att inställa sig till förhöret.

Det finns inget att invända mot argumenten för att införa en sådan bestämmelse och begränsningen till att enbart kunna kroppsvisitera förhörspersonen är också välmotiverad. En vidare personkrets hade både blivit otydlig och för långtgående.

Utredningen konstaterar att den nya paragrafen i viss mån överlappar 19 § 1 st. om möjligheterna att kroppsvisitera personer vid transport efter att den t.ex. hämtas till förhör. Personer som är föremål för sådan hämtning kan alltså redan på grund av omhändertagandet kroppsvisiteras. Utredningen kommer utan närmare diskussion emellertid fram till att en sådan överlappning inte innebär några egentliga olägenheter.

Den överlappning som råder mellan 19 § 2 st. 1 p. polislagen och förslaget nämns inte alls. Den förstnämnda bestämmelsen ger en polisman rätt att kroppsvisitera personer för att söka efter farliga föremål, om omständigheterna är sådana att det kan antas att föremålet kan förklaras förverkat enligt 36 kap. 3 § BrB. Enligt propositionen gäller befogenheten att kroppsvisitera situationer där risken typiskt sett att tillhyggen ska komma till användning vid våldsbrott framstår som stor. Polisen avsågs vid sådana tillfällen ges befogenhet att mera rutinmässigt kontrollera huruvida de som uppehåller sig på eller besöker t.ex. ett evenemang, bär på sig eller i handbagage medför



föremål som kan användas för att skada andra. Propositionen säger samtidigt att risken för våldsanvändning måste vara så kvalificerad som redan gäller enligt förverkandebestämmelserna i brottsbalken. För förverkande enligt detta lagrum fordras inte att något brott har förövats utan det är tillräckligt att det kan befaras att det aktuella föremålet kan komma till användning vid brott.

Blåljusutredningen diskuterar alltså inte frågan om överlappning mellan 19 § 2 st. 1 och 19 a § uttryckligen, men den verkar utgå ifrån att det skulle behövas mer oro eller mer bråk eller tydligare tecken att kunna göra en kroppsvisitation enligt 19 § 2 st. 1 p. än vad som ska kunna grunda en kroppsvisitation i samband med förhör enligt den nya 19 a §. Så är förmodligen också fallet, men vilken åtgärd som ska väljas när båda paragraferna är tillämpliga förklaras inte.

I förstone kanske inte det kan ses som något problem – i båda fallen är åtgärden som används en kroppsvisitation. Problemet med att välja vilken paragraf som grundar befogenheten för kroppsvisitation visar sig när det kommer till polisens möjlighet att använda tvång eller våld.

En kroppsvisitation kan enligt den föreslagna 19 a § enligt utredningen inte göras mot personens vilja. Om en förhörsperson nekar till att låta sig kroppsvisiteras enligt 19 a §, får det till följd att han eller hon anses ha underlåtit att inställa sig till förhöret. När det gäller kroppsvisitation enligt 19 § 2 st. 1 p. kan polisen åberopa 10 § 6 p. och använda våld för att genomföra tjänsteåtgärden. Alltså är det av största vikt att klargöra när det ena eller andra lagstödet ska användas.

De tillämpningsproblem överlappningen mellan den nya 19 a § och 19 § 1 st resp. 2 st 1 p. borde alltså ha utretts mer och klargjorts bättre.

2. Kränkingsersättning

I enlighet med direktiven kartläggs och analyseras i betänkandet domstolsavgöranden i fråga om polismäns rätt till ersättning för kränkning. För att kunna besvara frågan om och i vilken utsträckning polismän som blir utsatta för brott i tjänsten bör tillerkännas ersättning för ideell skada i vidare mån än idag, krävs emellertid enligt utredningen antingen ett rättspolitiskt ställningstagande eller att nya relevanta fakta för bedömningen framkommer. Någon tydlig vägledning i dessa hänseenden finns inte i direktiven. Av de olika vägar som undersökts och redovisats framstår enligt utredningen inte någon som framkomlig för att åstadkomma en reform. Utredningen menar således att det krävs fördjupat faktaunderlag och föreslår därför att en myndighet ges i uppdrag att ta fram ett underlag som allsidigt belyser polismäns utsatthet för brott i tjänsteutövningen och hur sådan brottslighet påverkar den enskilda polisman som har drabbats.



UPPSALA
UNIVERSITET

REMISSYTTRANDE

3 (3)

2019-01-15

JURFAK 2018/65

Fakultetsnämnden har ingen erinran mot detta förslag.

Förslag till yttrande i detta ärende har upprättats av universitetslektor Ingrid Helmius. Yttrandet har på delegation avgivits av Juridiska fakultetens dekanus, professor Mattias Dahlberg.

Mattias Dahlberg